

Цетиње, 24. августа

Из Биограда и Чикага спајају руке поновљене и подгријане новинарске акције — противу Црне Горе! Из Биограда грми „Напријед“, из Чикага пуца „Ослобођење“, да поништи поредак и мир у нашој земљи, а под маском „борбе за слободу“. Тајна организација, којој је фирма добро позната, пружила је своје отровне прсте чак и у Америку. Покушава да унесе отров и међу нашу честиту и родољубиву радну снагу преко океана. Жели тобоже да је просвијети и освијести, док у ствари ради на томе, да је завади са њеном отаџбином, да убије вјеру у њу и одвоји је од рођеног крша, преливеног крвљу њених предака. Не имајући успеха овдје, на дому, и изигравши се у очима Српства, паклена организација противу Црне Горе залијеће се и у нашу здраву снагу, која се ради зараде налази у Америци. Као год што су јој планови пропали овдје, као год што се на њу згадило поштено српско јавно мишљење у Европи, тако исто и у Америци код онамошњег Српства бива дочекивана са презрењем. И тамо прозријевају теразиску херостратску улогу кампање противу Црне Горе. И тамо честити српски радник увиђа, да примамљивој форми листа „Ослобођење“ није сврха, да потпомогне живом ријечју потпуно ослобођење Србиново, већ да му ископа раку, уништавајући и разрушавајући ово слободно стијење, које је вазда било уздање српскога народа.

Опет се појавише зли дуси слоге двију српских држава и мира у Српству. Опет предузимају акцију противу ове земље, противу њена угледа и гласа. И ко то чини? Да ли туђин? Како ли бисмо били спокојни за нашу националну будућност, кад би нам се могло доказати, да је то туђиново дјело! Је ли оно туђин, који финансира скупа предузећа, какво је н.пр. „Ослобођење“ у Чикагу?! Јесу ли туђинови прсти умијешани у теразиску новинарску кампању противу Црне Горе, или то раде на зло упућена браћа, која су изгубила здраву свијест о својим сопственим интересима, кад уображавају, да ће њихов углед бити већи, буде ли њиховом кривицом, наш мањи?!

Као и до сада, бранићемо се и од сада. Бранићемо се отворено и одлучно. Одбијаћемо од себе безразложне нападе на наше мирно развиће. Жалићемо, као и у свакој ранијој сличној прилици, непријатна објашњења која доноси праведна одбрана. Али одговорност ни сада неће бити на нама, већ на оној страни, која нас изазива. Ми се нећемо разговарати са најмљеним фирмама, на које је стављен нат-

пис некакве „црногорске емиграције“. Ова више не постоји, нити има разлога за њено постојање. Па да и постоји, она сама не би могла одржавати и плаћати тајне организације и њихова скупа новинарска предузећа. Ми ћемо се зато разговарати с онијема, који својим цеповима и својом силом стоје иза тих предузећа. А ко су ти, зна сав поштени српски свијет. У мјесто да народни новац, који им се даје на достојније заступање, троше за опште националне сврхе, они га спуштају кроз нечисте канале у корист подземних роварења и конспирација противу — једне српске државе.

Цетиње, 24. августа

Из Петрограда јављају, да је цар одобрио да се досадашња трговачка лука у Баку претвори у рату луку.

Да би се помогло грађанству у Француској због велике скупоће, министарски савјет је ријешно да се уреди царска тарифа и олакша плов и увоз у Француску.

У Будим Пешти је почела распрана хрватском апотекарју Емануелу Маташеку, што је прије кратког времена напустио бава Томашића и тукао га.

Најновије вјести гласе, да свргнути шах све више продира са својим четима и да се Тегерану приближује. Цијела сјеверна Персија у његовим је рукама.

Колера у Турској сједи се ширити и немиштинско крваво да у самом Цариграду дневно има око тридесет жртвих, а нови се случаји једвако јављају. Колера је јаке размајере у Једа и међу војском код Луроса, која је поучена из Малезије.

Војне вјежбе у Далмацији

— Шта се са војним вјежбама хтјело —

Као што смо јавили, ових дана су биле велике војне вјежбе у Далмацији на Јадранском Мору и дуж обале.

Сад имамо и извјештај о циљу ових вјежба аустријске војске. Тај извјештај не само да је интересантан него и карактеристичан.

Тема ових великих војних вјежби био је тај, да се види, у каквом су односу брзе торпиљарке према дивизији великих ратних лађа за одбрану обале и је ли искрцање противничке војске могуће и успјешно.

Вјежбе су се овако развиле: Док је домаћа војска највише чувала обалу од Задра до Шибеника, успјело је противнику (инфантериској бригади 71. из Ријеке), да дође, заштићен од ратног бродовља, у залив љубачки код Нина и ту се војска несметано искрцала у прошли четвртак у 1 сат по поноћи. Прошљедина је све до Драчевца, а да није видје набасала на непријатеља. Ту се одмарала до 11 сати пред подне, кад јој иза леђа бануше чете пете брдске бригаде (из Задра), које су у брзом ходу дошле од Бенковца преко Мурвице и Пољина. За вријеме ове операције главни је табор био на Бригу, гдје су били надвојводе Фрањо Фердинанд и Фридрих, поглавница генералштаба, зборни заповједници и остали виши официри.

У четвртак по подне био је одмор; обноћ су се пуштали ватрени знакови, испитујући земљиште, а 16. ов. м. у јутро већ око 2 сата почело је вртање боних редова. У 4 сата започела је одлучна битка. Домаћој је војсци пошло за руком, да онколи противника (Јелачићевце) и да га потисне према заливу љубачком. У 9 сати био је разлаз. Војска се противничка затим укрцала опет на велике лађе „Адрије“ и отицувала према Ријени, а домаћа се по подне повратила у Задар.

Ресултат вјежбе био је тај: да торпиљарке нијесу могле сирнијечити искрца-

вање, али и ако је искрцавање могуће, да је ипак неуспјешно, јер је на копну противничка војска била сузбијена. Код ових вјежбања учествовало је око 8000 војника.

Sapienti sat

Аутономија Крита

— Нови облик уређења Крита —

На глас, да грчки посланици са Крита траже поново припојење Крита Грчкој, у Турској је завладало било силно узбуђење, ушљед чега су турске трупе стаале да марширају на границу према Грчкој. Уз то се отоманска влада била ријешила, да у критске воде пошаље и своју флоту како би на силу сирнијечила сваку акцију Крићана за припојење овог острва Грчкој.

У толико су почеле опет да раде ноте између отоманске царевине и заштитница Крита, што је узбуђење у отоманској царевини знатно ублажило, пошто се увидјело да силе заштитнице нијесу ни мало вољне да потпомажу ратоборно држање Грка са Крита.

Сада се јавља, да је Шорти стигла од силе заштитнице пота, у којој је извјештавају, да о наменованог повог гувернера Крита на предлог грчког краља не само што не може да буде говора, него и да неће бити ништа од продужења мандата досадашњем гувернеру Запису. На даље се вели, да су и сами Крићани почели да увиђају, да од сједињења Крита Грчкој не може бити ништа и да међу њима због тога преовлађује мишљење, да би се за Крит најбоље учинило када би се Криту дала најшира аутономија. Ова нога завршава се саопштењем да силе заштитнице сада раде на томе да пронађу најбољи начин како би се критско питање ријешило, а да не буде на штету отоманске царевине.

Из тога се види, да се ради на томе да се досадање уређење Крита предугојачи и да се иде за тим, да се уведе нов административни облик на Криту.

Како је расположење отоманске царевине према тој постојећој силе заштитнице показује и изјава отоманског отирањика послонца у Атини. Галиб беја, коју је дао једном грчком листу.

Он у тој изјави вели како Турска и Грчка имају много заједничких интереса и како се може лако доћи до потпуног споразума, само ако Грчка призна суверенитет отоманске царевине над Критом.

Из свега тога излази, да се озбиљно ради на томе, да се на Криту заведе ново административно уређење, којим би се стало на пут бар у већој мјери досадашњим тврдацима.

У чему се састоји та нова основа и како ће се она извести, још није ништа познато.

Русија и Јапан

— Споразум на далеком Истоку —

Најзад и то се свршило. Између Русије и Јапана склоњен је споразум, који је нашао јаког израза у телеграмима што су их измјенили међу собом јапански и руски цар.

Из Петрограда јављају, да су завршени преговори, што су се између Русије и Јапана водили, и да је склоњен потпуно споразум. Сва приватно-правна питања ријешена су, као год и раније државно-правна, на су ријешени и сви спорови о накнади штете поданицима једне и друге државе за вријеме њиховог рата.

Велике двије државе, Русија и Јапан, до недавно најжешћи непријатељи, сад су склопиле пријатељство. Већ последије свршетка самога рата приближавала се једна држава другој. Почетак су учинили Јапанци, а Русија је прихватила пружену јој руку. И није се покајала. Пријатељство с Јапаном не само да је руској трговини осигурало пређашње путове, него је и нове отворило.

Сад је то пријатељство пред свијетом јавно проглашено и то за велике монархистичне државе свечаним начином, наиме брзојавном изјавом поздравна и израза пријатељства.

За свјетски мир овај је догађај од велике важности. Зна се наиме, да се Кина на врат на нос оружа, а њено наоружавање наперено је против Русије. Противници ове државе већ су са сигурношћу проричали, да ће Русија у рату с Кином горе проћи, него ли је прошла ратујући с Јапаном.

Нема сумње, да су некоје државе ишле за тим, да Русију заплету на далеком Истоку и тако да је код куће сасвијем ослабе. Немачка у тој ствари пере руке, али јој нико не вјерује и поред савеза с Русијом у пословима Персије. Уз то се не смије заборавити, да су интереси Енглеске спојени са руским интересима, а Јапан да још увијек сљедећи савјете Велике Британије.

Занимљив је поступак Јапана наспрам осјећаја руске државе и народа. По налогу јапанскога цара, враћен је Русији велики ратни брод „Ангара“, што га је Јапан за вријеме пошљедњег рата у Порт Артуру отео, име му промијенио и и у своју га морнарицу уврстио.

Јапански цар послао је цару Николи овај телеграм:

„Јако обрадован коначним споразумом међу нашим владама о некоим питањима, која су до сада остала неријешена, постигнутим у духу искрена измирења, врло ми је мило, што могу Вашем Величанству саопштити, да ће се по мојој заповијести брод „Ангара“ вратити руској влади као доказ непоколебивог пријатељства, које гајим наспрам Вашег Величанства.

Увјерен сам да ће се и Ваше Величанство сложити с мојим увјерењем, да ће коначно уређење спорних питања много допринијети, да се добри односи, што међу нашим земљама постоје, још јаче учврсте.“

Цар Никола одвратио је овим телеграмом:

„Захваљујем Вашем Величанству од свега срца на изражене осјећаје поводом споразума, постигнута о некојим до сада неријешеним питањима међу нашим владама на основу међусобних попушта на тако сретан начин.

Слажем се сасвиме с осјећајима, што их је уређење спорних питања побудило у Вашем Величанству, те видим у одредби Вашег Величанства, да се мојој влади поврати брод „Ангара“, нов доказ и чврст залог међусобнога пријатељства које нас веже.“

У знаку питања

— Угарска за слободу штампе —

Интересантне се ствари одигравају у Угарској. Она скаче из питања у питање. Још није расправљено питање о војним реформама и новим наметима, а јавља се питање о општем праву тајног гласа, а одмах за тим спор са Аустријом, на питање о слободној штампи и т.д. А сва су питања у тијесној вези са данашњом замршеном ситуацијом у Угарској.

Питање о слободи штампе потисло је у Угарској сва друга питања на страну. У сабору, у градским и жупанским муниципалијама, а нарочито у штампи, диже се силна бура против министра председника грофа Куен-Хедервариа ради атентата на слободу штампе. Као што је познато, ради се о мађарском листу „А Нар“ коме је одузета колпортажа.

Против те забране поднесено је у угарском сабору неколико интерпелација. Друштва угарских новинара учинила су своју дужност, заузевши се за прогонени лист. Најугледније новинарско удружење у Будим Пешти чак је предузело иницијативу, да се законитим путем заштити слобода штампе. И општински одбор града Будим Пеште придружио се новинарском удружењу. Оно ће се обратити на сабор са захтјевом, да створи закон за заштиту слободе штампе. Одбор главнога града позвао је уједно сва муниципалија Угарске, да сличну представку на сабор пошаље.

Најважније је ипак у цијелој ствари то што је законодавно тијело закључило, да се узме у претрес предлог закона, који је народни посланик Лваси поднио да се уведе потпуна слобода колпортаже.

Приједлог је предан правном одбору. Поступак сабора помрсно је рачунао грофа Куена. У неприлици предузео је улогу препредењака, те пред сабором није доказати како његова влада није поври-

једина слобода штампе, па да се ни он не боји, да би могла доћи противуштавна влада, која би постојала празнине у закону о штампи могла за прогон штампе употребити. Напоменуто је и то, како треба разликовати „пристојно“ и „непристојно“ новинарство и т. д.

Тим својим говором заклео се Куен још више. Мађарска му независна штампа довикује: Који је министар до сада признао, да је нешто насилно и противзаконито учинио? Па кад човек, који је пуних двадесет година за своје владе у Хрватској непрекидно устав вријеђао, — када такав човек увјерава, да се не боји приговора у погледу уставног режима, коме се мора и веровати; јасније говори, изразио се Куен, да га неће заболети глава, ако устав и погази. А тек она разлика између „пристојних“ и „непристојних“ новина, на коју треба да влада и управне власти пазе? За грофа Куена су пристојни они листови, који стоје у његовој служби, дочим су опозициони непристојни. Гадније се не може нико слободи штампе нарувати.

Тако пишу мађарски листови и довикују грофу Куену: С праксом стеченом у Хрватској, неће гроф Куен Хедервари у Угарској успјети.

Покрет за слободу штампе толико је заталасао цијелу Угарску, да се на све стране држе скупштине у прилог слободне штампе. У самој Пешти је само једног дана било таквих петнаест скупштина.

Акција праваша у Далмацији

— Вијеће далматинских праваша у Сплету —

Сутра ће се у Сплету држати вијеће далматинских праваша, које је сазвао њихов председник доп Иво Продан ради савјетовања о јединству праваша и њиховој будућој акцији.

Говорећи о тој акцији, орган странке права у Далмацији вели ово:

„Ово вијеће има своју важност и ради прилика, сред којих се састаје и ствари, којој је намијењено. Састаје се након двоструке битке, након избора за царевинско вијеће и за општине.“

Баланса избора за царевинско вијеће дала је нама правашима три осмине од укупно преданих гласова. Општински пак избори донесу нам прираст, подвостручине најме број наших општина, али тај прираст премален је у размјеру наше јакости у пучанству, а знатан је обзиром на околност, да је за нашу ствар освојено толико нових позивица, узга све што су удружени противници били у њихову посједу и уживали моћну заштиту свих фактора. Од 88 општина — рачунајући приближно — 49 биће и даље посјед утварашко-демократски, 11 српски, 1 талијански, а једно 27 припадаће странци права. Није то велик број, али оно наших 27 општина представља исто толику масу пучанства, колико 49 утварско-демократских, представља око 250 000 душа, дакле двије петине цијеле Далмације. Огроман је то број, а кад узмемо у обзир толико насиља починених у Макарској, Вису, Метковићу, Стону и другдје, кад уважајемо да у јужној Далмацији ушљед несрећности и особитих прилика наши присташе не дадоше од себе гласа, можемо са свом сталношћу утврдити, да је у страници права велика већина пучанства Далмације.

ПОДЛИСТАК

СЛУЧАЈНО

— Л. Н. Толстој* —

Вратно се у 6 сати изјутра и, по обичају, огледао у собу за превлачење, али мјесто да се пресвуче, он је био, завалио се у наслоњачу и подбочивши руке на кољена ејдио је тако непомично пет или десет минута, али читав сат... Он то није знао.

— Седмица прелета. Потучена!

И он је видно његову ужасну, мирну губицу, која је ипак сјјала само задовољством.

— До њавола! — гласно рече он.

Иза врата нешто зашумати. У ноћној капизи и ноћној одјећи са чипкама, у зеленим баршунастим панчучама уђе његова жена, певисока, цупа, лијена плавуша, са њежним плавим очима.

— Шта је с тобом? Зашта она просто и погледавши му у лице ускликну исто то: — *Шта је с тобом?!* Мишо, шта је с тобом?

— Са мном је то, да сам пропао.

— Картао се?

— Да.

— По на?

* Ова прича је пошљедњи литерарни рад Л. Н. Толстоја. Написана је јуна мјесеца прошле године у Мјешечерском код Толстојева пријатеља Чертова.

А колико вриједи, колико се уважава глас те велике већине? Колико у пачачи св. Шимуну, колико у Бечу, а колико у сабору и на Земалском Одбору? И зашто се странка права, та представница већине пучанства ставља изван закона? Колику за то одговорност носе властодршци, а колику ми сами? Да ли је наша организација одговарала нашој бројној јакости?

Након тешко искушане борбе ово су питања, која се свом силом намећу и наше вијеће морат ће се свим тим бацити, е да се омогући интензивније и успјешније дјеловање странке.

Тој интензивности и том успјешном дјеловању придонијет ће много акција потакнута од наших првака за јединство свих прваха. Тој су акцији дала санкцију и више обих првашких странака у Бановини, те скупштина босанско-херцеговачких прваха, што се купе око „Хрватског Дневника“. И наше вијеће има да се о тој акцији изјави и да са своје стране посјеште дјело уједињења свих прваха. Ово уједињење тражи добротит народна, а силе га и сами противници, који својом хаком на свеправашку акцију одају да су погођени у живаца.

Сви они, којима је на срцу, да акција за јединство прваха буде успјехом окруњена, изнастајат ће, да и Далмација преко нашег вијећа у Сплиту каже у томе своју моћну ријеч.

Као што се види, хрватски се праваша на све стране групишу.

А Срби?

Још ипак не могу да се споразумију и договоре.

Борба противу скупоће

Цијене животним намирницама у пошљедње вријеме на све стране скачу. Како се оне у многим мјестима на страни већ не могу да снесу, то је грађанство било принуђено да се лично разрачунава са продавцима.

У Аустрији је још на дневном реду питање о увозу аргентинског меса, због чега је велика оскудица меса тамо, те му је и цијена знатно поскочила.

У Француској је избио ушљед силне скупоће животних намирница штрајк домаћица. У Гису су чак и демонстрирале и како нијесу могле да утичу да се цијена животних намирницама снизи, навалиле су на продавце, сву им робу унишtile и читаво чудо су направиле.

У провинцији Велентинесу морали су се трговци писмено да објекту, да ће продавати робу само по оној цијени, коју ће им радници одредити. Трговци, који на то нијесу хтели да пристају, принуђени су били да затворе радње. Месари не кољу више и не продају меса, а у Фреснеу и Ст. Квантену врше се формалне пљачке.

У Вилмонтијеу је грађанство демонстрирало против скупоће живине. Том приликом је један пекар пуцао у масу и радио једнога. На то је свијет навалио на некаров стан и радњу и све разграбио и разио. Пекара су хтели линчовати, али га је полиција одбранила. Тада су два жандарма рањена.

Истина код нас још није дошло до тога да се грађанство лично разрачунава са продавцима, ма да је стварно код нас већа скупоћа него на страни, али

— Па? — као некако злурадо поново он — па изгубио!

И он уздахну, уздржавајући сузе.

— Колико пута сам те молила, преклињала!

Било јој га је жао, али више је жалила себе, и зато, што ће доћи у нужду, и зато, што читаву ноћ није спавала, мучећи се и чекајући га. «Већ је пет сати» помисли она погледавши на сат, што је лежао на столућу.

— Ах, мучићељу! А колико?

Он замахну са обадвије руке изнад ушију.

— Све! Не све, више него све, све и своје и благачињичко! Удрите ме, радите са мном шта хоћете. Ја сам пропао! — и покри лице рукама. — Ништа више не знам.

— Мишо, Мишо, послушај! Зар ти није жао мене, та и ја сам човек! Читаву ноћ нијесам спавала, чекала те, трпила, а где награде. Бажи бар, шта? колико?

— Толико колико не могу, што не може нико платити. Свих 16 хиљада је. Све је свршено. Побјећи, али како?

Он погледа на њу и, што никако није очекивао, она га је привлачила. «Како је она лијена» — помисли он и узе је за руку. Она га одгурну.

— Мишо, реци како си то могао?

— Надао сам се да ћу повратити. —

Он дохвати цигару и стаде страшно пушити.

— Да, разумије се, ја сам биједник. Ја нијесам достојан. Одбаци ме. Опроси ме

зато није ништа ни учињено да се поведе борба противу скупоће. А то би требало одавно да је предузето.

Нећемо да лутамо далеко тражећи подесне примјере. Зауставићемо се на оно што се сада у Биограду противу скупоће ради.

Животне намирнице релативно нијесу тако скупе у Биограду. Према цијенама нашим, оне су знатно мање. Али ипак зато оне су веће него што би у ствари требале да су. Како је због тога избило негодовање у грађанству, то је сама општина биоградска предузела акцију противу скупоће.

Да би пронашла мјере за борбу противу скупоће општина биоградска је образовала нарочиту комисију, којој је стављено у дужност да нађе излаза из тога тешког стања и учини све противу поскуњавања животних намирница.

Као што из Биограда долажу, та комисија отпочела је рад и позвала је ради савјетовања и многе угледне људе, који ће јој дати доброг савјета у томе раду. Савјетовања су већ почела и сада се расправља о томе хоће ли се прво изградити цио план за обарање цијена, па тек онда да се приступи самом извођењу плана или да се још одмах приступи постепеном обарању цијена. Питање је дакле о самој тактици и то ће бити још ових дана ријешено.

По једном саопштењу покушаће се у пракси и набавка важнијих артикала људске исхране из области повртарства. Одређена су два одборника да оду у крајеве, одакле би се могао набавити пасуљ, кртола, лук, купус и друго поврће и тако ће их општина још ове јесени уништити на тржиште. У прво вријеме установиће се продаја на велико линштацијом.

Нешто слично томе би се и код нас могло учинити. Иницијативом општинског одбора могла би се сазвати конференција грађанства, из чије би се средине изабрала комисија, којој би се ставило у дужност да пореди на томе, да олакша грађанству у набавци јевтинијих животних намирница. Ту би се могло радити о задрузи за набавку животних намирница и свему што би утицало на обарање цијена, које с дана у дан расту тако, да се већ не могу сносити.

Убиства се продужују

Страдање Срба у беранском окружју —

Беране, 15. августа.

Како кога дана по Србе је све горе у олованско-царевини. Прште их, муче и десеткују на све стране. Изгледа као да се све кренуло да матре траг српском имену.

Власти су према свему томе апатичне, што разбојнички све више даје маха, да се пут Срба зносе и да их кољу и истребљују.

То је на све стране у цијелој царевини, али као да су Срби у беранском окружју сада нарочито на оку узегли. Њих немилостиво десеткују, а власти ни прстом да макну.

Ту недавна погинуо је Мијат Миљевић из села Допа, младић од својих 20 година. Убили су га муслимани из Доњег Колацина који су му и вола били украли, па је овај сиромаш потрачао за њима, бар да зна ко су и олакле су и баш

пошљедњи пут, и ја ћу отићи, нећеће ме. Каћа, ја нијесам могао, нијесам могао. Био сам као у спу, тако, случајно. — Он нагршти обрве. — Али, шта да се ради? Пропао сам свакако. Али ти опрости.

Он је опет хипо да је загрли, али она се срдито измакне.

О, ти биједни мушкарци! Кочонере се, док је све добро, а чим дође зло, очајни су и нијесу ништа.

Она сједе на другу страну столица.

— Испричај по реду.

И он јој исприча. Рекао јој је, како је носио новац из банке и срио Цекраскова. Он му је предложио, да оду њему и да играју карата. Играли су, и он је проиграо све и сад се одлучио, да сврши и са собом. Он је говорио, да се ријешао да сврши и са собом, али она је увијала, даје он ни на што није одлучио, и да је био у очајању и спреман на све. Она га саслуша, и кад је свршио рече му:

— Све је то глупо, «Случајно» се не може проиграти новац. То је глупо.

— Ругај ми се, ради са мном шта хоћеш.

— Нећу да ти се ругам, хоћу да те спасем, као што сам те и увијек спасавао, ма да си јадник.

— Удри ме, удри, пећеш дуго!

— Дакле чуј! По моме, ја како да ме нежљосрдно муче — Видиш, ја сам болесна, још ништа нијесам узела — — — и

кад их је достигао, ова двојица онале пушкама на њега и на мјесту га убију.

Ту скоро опет, као што смо већ јавили, на Полици погинуло је њих двоје — Берка и слуга Ивана Велића, када су у велике стоку затварали. Њих су убили муслимани Блорци, који су једним плућном обоје њих ранили, од којих је рана слуга послједије кратког боловања и умро а дјевојка унакажена (без доње вилице и зуба) још се мучи.

За сва три ова случаја убице су некажњене и непронађене. То даје маха зликовцима, да и даље врше убиства, крађе и све шта хоће. То се посвједочава и са најновијим убиством које је извршено 5. ов. м. када су погинули Ђукаш и син му Радомир Анђићи из села Калудре, који су сиромаси радили у близини села, али крвождни суседи муслимани Руговици, без икаквог повода, објиду куршумима изрешетају.

Разумије се, ни за ово убиство неће никоме одговарати, нити ће их ко за убиство на одговор узимати.

И кад је власт према убицима толико лабава и необраћена, да ни главе не окреће на ова сила убиства, разумије се, да то даје разбојничким подстрека за нове подвиге и нова убиства. Зато ће се истребљење Срба и наставити у већој мјери.

Сабор код манастира Ждребаника

Данилов-град, 15. августа

Манастир Ждребаник потиче још из доба Немањића. У њему је некада постојало свето тијело чудотворца Арсенија, које је дошње пренесено у манастир Косијерово.

Како је патрон овога манастира Велика Госпојина, то се сваке године тога дана око ове свете обитељи купи народни сабор, да видно изрази своје осјећаје према реликвији, старини, према нашим славним манастирима, који одржаше нашу свету вјеру и у најтежим данима народног искушења и очуваше српску заветну мисао, међу које наша света црква билијежи и овај манастир.

Ове године посјета је врло слаба била. Као изговор служи то, што је ове године лјетина оманула, али то нити би требало нити смјело да буде, пошто нема смисла доводити у везу годишњу жетву са посјећавањем манастира, који су од вакада били скупшнице како сиромашних тако и богатих.

Вриједни јеромонах Теофил Поповић као старјешина манастира много је учинио за овај манастир. Треба само видети око манастира подигнуте стове, воћњаци и земљу и све његово уређење, па да се оцијени како је много допринио болитку ове свете обитељи.

Ове године био је подигао и нарочито павиљон, који је био одредио за склопшнице народа што на сабор долази.

Како на овај дан светковине пада годишњица прогласа Краљевине, то је послједије свега литургије држано благодарјење у манастиру за срећу Краља и Краљице и њихове узвишене породице, као и за напредак младе Краљевине.

Послједије свете службе Божје настало је народно весеље, које је трајало шест дан, те се народ у најбољем расположењу разлишао домовима својим тек касно у ноћ.

Пле, сад још ово изненађење! — — — Па та безглавост — — — Ти кажеш: — Шта да се ради? — Брао прости, шта. Овога часа, сад у 6 сати, отиди Фриму и реци му.

— Зар ће се Фрим сајалити? Нему се то не може рећи.

— Како си ти глуп. Ваљда ти нећу сајетовати, да одеш и да кажем директору банке, да си на картама проиграо повјерене новце — — — Реци му, да си ишао на Николајевићку станицу... Не, одмах иди на полицју. Не, не одмах, него у јутро у 10 сати. Ти си ишао по Цекрајевском пролазу, а на тебе навалише двојица: један с брадом, а други скоро још деран, са бровнингом, и отеше ти новац. А онда Фриму. Тако.

— Да, но — — — Он опет заплати ни гару. — Али они могу дозвати од Цекраскова.

— Ја ћу отићи Цекраскову и рећи му. Ја ћу то учинити.

Миша се почео емпривати и у 8 сати из јутра је заспао као заклап. У десет сати су га пробудили.

То се догађало рано из јутра у горњем кату. У нижем кату, у породици Остовићких, у 6 сати у вече, догађало се ово:

Тек што се свршио објед. Млада мзти, кнегиња Остовица, дозвала је дајед, који је послуживао све сладоведом, и, затрживши чист ваџир, обрати се својој жени.

† Саво Ф. Краљевић

На 4. августа ове године испустио је своју племениту и витешку душу познати јунак, добар грађанин и дугогодишњи кабадахина Саво Ф. Краљевић, у својем родном мјесту Друшће (Жуна Цеклинска).

Смрт је за навјек уништила живот овог доброг војника, који је, не страшећи се, у редове првих убојника излагао своја јуначка прса „за крст часни и слободу златну“, не бојећи се да ће га непријатељско таче погодити. Смрт је уништила овог вјерног служитеља нашег Узвишеног Господара и домовине, поштенног грађанина и примерна човјека. Смрт је угасила и онако истрошени његов живот, живот пул славе, јунаштва, прегнућа, поштења и племенитости, али смрт није уништила оно, чим се само човјек подичити може, није уништило његово витешко име, његов поштен глас, као човјека и као јунака, који је уживао од Господара до војника.

Поклоник се родно 1846. год. а год 1861. у боју на Врањанин одликује се као момче од петнаест година, где са друштвом на кули „на бакним тиглама“ долази до врата куле и са друштвом сакривом врата разбијају.

Додиче 1862. год. у боју на понарима при уришу на непријатељски затвор, кроз отвор, који биаше топовско зрно пробушило, извуче три Турчина из затвора и тешко се рани од лагума, који непријатељи у кули запалише.

Даље исте 1862 год. учествовао је у свим бојевима, у којима је узимала учешће чета, којој је припадао и свуд се показао као лични јунак, за шта је одликован сребрном медаљом за јунаштво.

Због јуначких заслуга и због момачке хитрине, покојни Саво буде примљен у партизане нашег Узвишеног Господара, у којој га је затекао и потоњи рат.

У боју на Вучјем Долу, гдје је сва пратња Господарева учествовала у боју, покојни Саво посјекао је двије непријатељске главе.

Даље осамнајест година био је у служби код Господара, и у потоњим годинама свога службовања био је унапријеђен за кабадахину код Њ. Кр. В. Престолонашљедника Краљевића Данила.

У служби узвишеног Владалачког Дома показао се одан и вјеран, служећи на част себи и својима, љубљен од владарске породице и цијењен од својих другова. А у служби домовини тако је био предан да је свагда био међу првима, служећи другима за уред, како треба љубити домовину и Господара.

За своје јуначке заслуге одликован је потоњег рата поред војничких споменица медаљом за храброст и бугарским челичним крстом. А за грађанске заслуге Даниловић крстом IV. степен.

Но највише одликовање за покојног Саво беше то, што је све до смрти уживао високу пажњу од Њ. Величанства Краља Господара и Узвишеног Владалачког Дома.

Поклоник је имао јединца сина, чија је рана смрт дубоко увијелила јуначко Савово срце и ускорила онадање и иначе напаћеног му живота. Том приликом показала се општа љубав према Саву, и покојник је у том видном саучешћу заробавио на смрт свога несрећног јединца.

Пух је било двоје: старија, мушкарац од 6 година, Вока, и дјевојчица од 4 и по године, Тањочка. Обоје су била врасна дјечца: Вока озбиљан, здрав, једар малишан, са милим осмјехом, који је показао зубиће, што су били у мијени, и припока, бистра, енергична Тањочка, брбљива, забавна, увијек весела и према свима добра.

— Дјецо, ко ће донијети вањн сладолед?

— Ја, — јави се Вока

— Ја, ја, ја, ја, ја! — закрича Тањочка и већ се свукла са столице.

— Не, ко се први јавио, Воко, узми тв

— рече отац, који је увијек мазно Тањочку и хтио сам себи да докаже своју беспристрасност.

— Гл, Тањочка, препусти брату — рече он својој љубљеници.

— Ја ћу Воки увијек цвјетити. На, Воко, узми, иди. За Воку не жалим ништа.

Обично су дјца послвије обједом благодарила за објед.

И родитељи су шили каву и чекали Воку. Али њега дуго није било.

— Тањочка, скочи у дјечју собу: зашто Вока тако не долази?

Тањочка скочи са столице, захвати вањну бу, сруши је, подигне је и метне на крај стола: вањка опет паде и са кикотом, бацајући своје чарапама обувене пуначке пољиве, полети у ходник и дјечју собу, иза

Колико је покојник био омиљен и поштован од свакога, видјело се по оном силном пароду, који се биаше окупио на погребу да покојном Саву рече једно пошљедње збогом.

Поред многобројних телеграфских саучешћа, покојникова породица добила је саучешће и од Њ. Кр. В. Престолонашљедника Данила, Њихових Височанства Књаза Мирка и Књагиње Наталије што је најбољи свједок колико је покојник био љубљен од Узвишеног Владалачког Дома.

Над гробом се опростио са покојником дирљивим говором г. Владимир Пејовић, секретар Државног Савјета.

Мир пепелу његову! Ц.

Народна привреда

Берба шљива. Пошљедњи извјештаји о стању усјева у Србији слажу се, скоро за све крајеве, у томе, да је воће добро поничело и да се може очекивати добар принос. Због тога, што је у средњој Европи воће омануло, очекује се добра цијена. Тако се сирове шљиве плаћају већ сада за извоз 12—15 динара. Сразмерно томе порасла је и цијена сувим шљивама. Према тржишном извјештају из Пеште, крајем прошле недеље плаћала се гарнитура српских шљива (110—120, 95—100 и 80—85 комада у пола килограма) по 49-50 круна. За неколико недеља цијена је скочила за 7—8 круна од сто килограма. Шљиве квалитета 110—120 плаћају се 41 кр. а оне од 95—100 по 49-50 круна. Осмице се нотирају у Пешти по 59,50 до 60 круна од 100 кр. франко Шабац. Извозници се надају, да ће ове године бити довољно крупније робе, у којој се прошле године осјећала оскудица. Пекмез такође показује чврсту тенденцију и плаћа се 47 круна 100 кр. на произвођачкој станици.

Стање винограда. Велика суша, која је љетос била у јужној Херцеговини, уништила је добар дио љетине, а нарочито су страдали кукуруз, бостан и духан. Једина нада били су још виногради, који су били поничели изванредно добар род, па су виноградарии уложили и силни труд и новац на обраду винограда. Међу тиме дуа суна и ту је учинила своје, добар дио винограда у Благаяу, Драчевицама, Глошницама и још неким мјестима страдали су од суше веома, те се може рећи, да је ту мање за 50% грожђа него је доза била поничела, а има винограда, који су били на песку, па је ту мање и за 75%. И на најбољој земљи цијене губитак природна грожђа на 25 до 30%, што је пропадо од суше. Па не само да је грожђе страдало квалитетом, него је ушледе суше страдало и квалитетом. То је дошло отуда што грожђе у недостатку влаге у земљи није могло добро ни узрети, па виноградарии веле, да да ће вино бити слатко кисело и да ће бити наклонено кварењу. Берба ће почети свакако до који дан, па се мисли, да ће цијене варирати између 28—36 фил., јер лањско је вино добро продано, па ће подрумари гледати, да поново напуне подруме. Ушледе таког сунца и сувог вјетра који сваки дан дува, виногради на замјерке пропадају и грожђа је све мање, на би и цијене грожђу могле поскочити.

које је била дадљина соба. Она је скоро већ прегрчала дјечју собу, кад наједанпут иза себе зачује јечање. Она се окрете. Вока је стајао уз свој кревет гледајући на коше за играчку, држао у рукама тањир и горко плакао. На тањиру није било ништа.

— Воко, шта ти је? Воко, а сладолед?

— Ја-ја-ја — случајно појео. Ја не идем... ливад не идем... Ја Тањочка... ја, случајно... ја све појео... испрва мало, а онда све.

— Ала, шта да се ради?

Тањачка се замисли.

Вока је плакао. Наједанпут Тањачка се сва разведри.

— Воко, знаш шта. Немој плакати, пегоди вања у важи јој, да си случајно, и моли је да ти опрости, а ми ћемо јој сјутра дати наш сладолед. Она је добра.

Вокино риданье преста, он обрпе сузе длановима и горњим странама својих ручница.

— Али како ћу да кажем? — рече он плачућим гласом.

— Па, хајдемо заједно.

И они су отишли и вратила се срећнија и веселија.

И срећнији и веселији су били и вања и родитељи, кад им је вања, смјавући се, испричала читаву историју.

Ослобођење заробљеног Рихтера

— Њемачки инжињер Рихтер ослободио се ropста —

Позната је ствар да је њемачки инжињер Рихтер када се пео на Олимпи заробљен од једне грчке разбојничке чете, која је његову главу била уцијенила и тражила од Турске за њега откуп. Како нико није хтио, да заробљеног Рихтера откупи, нити је било каквог начина, да га могу отети, то се држало да ће он пропасти.

Међутим сад јављају из Солуна ово о његово ослобођењу:

Инжињер Рихтер је присио у Милуну. Он је изјавио, да је цијело вријеме свога заточења боравио на турском земљишту. Разбојници су добили 4000 турских фунти откупа, које је платио њемачки консулат. Ова ће се свота накнадити путем сакупљања. Осим тога су разбојници добили четири златна сата, четири златна ланца и четири паса. Још се јављају слиједићи детаљи: Вођа разбојника Лолгобос задржавао се увијек на турском територију, док је разбојник Страти био на грчком, па су га могли лако ухватити. Турска влада држи, да је са отмицом Рихтеровом у свези грчко национално друштво. Разбојници не би још пустили Рихтера, да није грчка влада одлучно настојала, да се разбојници пронађу.

Преговоре са разбојницима водио је њемачки консулат врло сиретно. Ну често су преговори били прекинути ради потјере, која је вођена за разбојницима. Рихтер је причао, да су ноћу дошла к њему четири разбојника, те му изјавили, да је слободан. Они га отпратили велики дио пута до Милуне. Рихтер би већ давно био на слободи, али турске су власти сиречавале преговоре њемачког консулата са разбојницима. Ма да је њемачки консулат захтијевао неколико пута да се потјера обустави у интересу заточеника, ипак су власти наставиле хајку. Њемачки је консул понудио за откуп Рихтеров 4000 фунти, што је исплаћено без знања турских власти. Кад је откупнина положена, пустили су Рихтера на слободу.

Турска влада држи, да је Рихтерово ослобођење само за то узбразно, што су турска и њемачка влада затражиле од грчке владе, да поступи против разбојника. Разбојници су писали грчкој влади, да су могли Рихтера још дуље задржати у заточену, али нијесу то учинили из патриотских осјећаја, да својој домовини не чине неугодности!

Кратке вијести

Бесар своје љекару. Прије неки дан је прослављен у Ишлу јубилеј тјелесног љекара аустриског Бесара, Дворског савјетника Јара Јосипа Керцела, поводом седамдесетог рођендана. Тијем поводом предала му је управа купатила у Ишлу свечану диплому почасног члана. Владар је свог тјелесног љекара том приликом особито одликовао, честитајући му и желећи му дуг живот. Поклоњено му је своју фотографију. Фотографија је уоквирена у златни оквир, те представља владара у маршалској униформи, а потписана је својеручно. Осим владара честитали су д-ру Керцелу поводом његова седамдесетог рођендана и чланови владарске куће.

Мобилизација белгиске војске. Велику сензацију побудила је вијест, да се спрема мобилизација белгиске војске. Ових дана прегледају се тачно утврђења и војни магацини. То се доводи у свезу с компликацијама у међународној политици.

Марочко питање. Министарско вијеће под предсједаньем предсједника републике Фалијера бавило се инструкцијама, које се имају дати француском посланику у Берлину, Камбону. Прговори између Камбона и њемачког посланика у Паризу нијесу довели ни до каквог резултата, јер њемачка не пристаје на француске предлоге ради Конга.

Руски дворски статут. Дворски статут руске царске куће промијењен је у толико, да се од сад не смије ни један члан царске породице вјенчати с особом, која не припада царској породици.

Једна забрана у Будим-Пешти. У Будим-Пешти побуђује велику сензацију најновија одредба ондашњег зборног заповједништва, која је наперена против авијатике. Заповједништво је недавно било дозволило аероклубу, да подигне на војном вјешбалишту хангаре и да прави пробе у летењу. Сад је ту дозволу повукло и одредило, да авијатичари оставе војно вјешбалиште.

Аустријски престолонашљедник. Ових дана отпутовао је аустријски престолонашљедник Франц Фердинанд у пратњи заповједника морнарице Монтекуколија и још неких адмирала у Кил на велике вјежбе њемачке ратне морнарице. Сјутра се враћа престолонашљедник у Беч.

Дневник

Отпутовао у Бар. Његово Величанство Краљ отпутовао је јуче по подне на својем аутомобилу у Бар.

Честитали вјенчање. Њихова Величанства Краљ и Краљица послали су у недељу у Петроград веома топлу телеграфску честитку Великом Књазу Константину поводом вјенчања његова сина, а тако исто и срећним младенцима Књазу Јовану и Књагињици Јелени.

Отпутовали на Тополицу. Њихова Краљ. Височанства Нашљедник и Нашљедница отпутовали су у понедјељак по подне на Тополицу, гдје ће пробавити неко вријеме.

Вјенчање Књагињице Јелене. Као што из Петрограда јављају, Књагињица Јелена од Србије вјенчала се са Књазом Јованом Константиновићем у недељу у дворској капели у присуству руског цара и престолонашљедника, Краља Петра и престолонашљедника, Краљице грчке и грчког Књаза Николе и Књаза Петра.

Висока пажња. Његово Величанство Краљ извезао се јуче у 11 часова прије подне до овлашњег аустро-угарског посланства, и том приликом учинио је посјету госпођи бароници Гизел, супрузи аустро-угарског посланика, која је била издржала тежу љекарску операцију од г. д-ра С. Матановића. Госпођа бароница потпуно се опоравила, и Његово Величанство честитао јој је оздрављење.

Допутовао. Његово Преосвештенство Епископ Захумски г. Кирил Митровић допутовао је у недељу пред вече из Никшића на Цетиње и одсио у Митрополији код Његова Високопреосвештенства Господина Митрополита.

Теже повријеђен. Г. М. Поповић, државни савјетник, ономад приликом повратка из Никшића, теже се повријеђио у лијеву руку и ногу на поштанском аутомобилу, који је, непажњом шофера, за вријеме највеће брзине у близини Спужа био скренуо са пута и ударио у страну. Тијем поводом страдали су сви путници који су били у аутомобилу. Неки су од њих добили теже, неки лакше повреде. Г. Поповић се подвргао љекарском лијечењу и за дуже вријеме неће се моћи потпуно опоравити.

Његово Величанство Краљ благоволио је прекјуче изјутра са Његовим Краљ. Височанством Нашљедником да посјети г. М. Поповића у његовом стану и да се распита о стању повреде. Исто тако је и Његово Краљ. Височанство Књаз Мирко дан раније посјетио г. Поповића, којем у његов стан долазе многобројни пријатељи и поштоваоци да га поводом овога немилога случаја обиђу и виде.

Иде на одсуство. Г. Марко Букановић, министар унутрашњих дјела, путује сјутра у иностранство, гдје ће бити на одсуству неко вријеме. За вријеме његовог одсуствања у дужности ће га заступати г. бригадир сердар Јанко Вукотић, министар војни.

Нема више колере. На основу стручног прегледа утврђено је да у нашој земљи нема ни једног случаја поболјевања од колере и да смо се од ове грозне немани овог пута срећно спасли. Како је тиме мисија бечких љекара-стручњака свршена, то је данас отпутовао за Беч један од њих, г. Тир, док је други још остао да изврши преглед у унутрашњости земље. Прије свога поласка г. Тир је био јуче у аудијенцији код Њ. В. Краља Господара, којом приликом је од-

ликовон златном медаљом и орде- ном Даниловим.

Одложен рад у гимназији. Рад у цетињској великој гимназији, који је требао отпочети ових дана, од- ложен је по наредби министарства просвјете. Ово је одлагање ушљед тога што је на Цетињу велика оскудица у води, те пријети озбиљна опасност од епидемије. Упис и по- лагање пријамних и разредних испита одложен је до 15. септембра. На тај начин ће упис и полагање пријамних и разредних испита бити од 16. до 19. септембра.

Упис ученика. У овдашњим основним школама упис ученика је 28. и 29. ов. мјесеца, а у богословско-учитељску школу од 15. сеп- тембра.

Разне вијести

Индиски Крез. У Калкути је ових дана умро индиски раџа, Хајдерабадски Нисам. Он је био толико богат, да је годишње имао само од имања прихода више стотина милијона круна. Његова земља је заузимала већи простор од Велике Британије и био је неограничени господар те земље. Највећи индиски дијамант био је његова својина.

Освета љубоморног мужа. Један руски политички осуђеник, који је прогнан у Сибирији, на глас да му жена проводи у Петрограду развратан живот, побјегао је из прогонства и дошао у Петроград, где је на улици нашао где као орфеумска пјевачица Јаблонска шета са својим драганом. Без иједне ријечи он је навалио на њу и ископао јој једно око и тако је унаказио. Њу су одмах пренијели у болницу и указали јој лекарску помоћ. Кад је дошле дошла к себи и видјела да је остала без једног ока, спонало је право бјеснило.

Ухапшен „грчки гроф“. Јавили смо већ о грчком „грофу“ Спиридону Казади, који је у Биограду кроз мјесец дана играо управо уметнички своју грофовску улогу, па онда, кад је осјетио, да му тло под ногама постаје вруће и да се полиција почела за његово здравље интересовати, побјегао из Биограда. Како се добро слутило, да је тај „гроф“, који се уједно издавао и за грчког књижевника и песника, ударио правцем према Румунији, то је о његовом доласку извјештена одмах угарска и румунска погранична полиција, да га причека. И доиста се „гроф Казада“ с малим закашњењем, али ипак упутио у Румунију. У Оршови га је полиција познала и ухапсила. Истрагом је утврђено, да је члан интернационалне дружине, која се бавила патварењем америчких банкнота. Красна поезија.

Њемачко-руски споразум о Персији. Поуздане вијести из Берлина кажу, да су преговори између Русије и Њемачке, који су отпочети у Потсдаму, ових дана довршени. Уговор би се имао од- носити на Персију. Њемачка би се дакле имала одрећи сваког политичког упутија у сјеверној Персији, персиске нове жељезнице прикључити багдадској, те отворити врата ъемачкој трговини у Персији. Најздравније би још у овом послу била занимана Енглеска, која у Персији има великих интереса и која је својим отпором највише и отегла градњу багдадске жељезнице. У Лондону се баш воде преговори с Турском, те би Енглеска хтјела да при финансирању багдадске жељезнице има удјела и да задњи дио пруге, до персиског залива, буде искључиво њен. Најновије вијести гласе да од тог споразума руско-њемачког нема ништа и да не само уговор није потписан, него ни да споразум није склопљен. Кажу, да те вијести само пуштају Нијемци, да на Француску због Марока јаче утичу.

Просвјетни буџет у Србији. У нарт буџета за идућу 1912. годину, који се завршава у министарству просвјете у Србији предвиђени су ови издаци на народну просвјету: на издржавање министарства просвјете 161.490 динара; на издржавање Универзитета 489.421. дин.; на издржавање средњих и стручних школа (без државне трговачке академије) 1.980.343 динара, на народне школе 3.590.644 дин.; на уметничке школе 32.000 дин.; на Народну Библиотеку 43.310 дин.; Народно Позориште 116.372 дин.; Академију Науку 29.300 дин.; државну архиву 25.932 дин.; Народни Музеј 29.680 дин. на Државну Штампарију 631.825 дин. и на школе неправославних народности 14.520 динара. Буџет на духове судове у 167.336 дин. пренесен је за идућу годину на министарство правде.

Болест за богаћењем

— Свијет се довија да дође до пара —

И Чешка има своју мадам Хумберт. Та је афера сасвијем случајно избила ових дана и то у тренутку када је план био приведен крају.

У Прагу је покушала нека Хелена Саји, да по примјеру мадам Хумберт изврши велику превару.

Она је познавала неког посједника Јановскија, који је тешко болестан, те осуђен да цијели живот лежи у постели, те је покушала, да измами од њега 250.000 К.

Прашки јавни биљежник Баховски до- био је поштом писмо, којим га Јановски моли, да му проведе неку врло дискретну ствар. Он жели, да поправи неки свој младалачки грјех. Он има незаконити кћер, именом Зденка Скала, те жели, да дјевојци осигура живот. Ну пошто га болест спречава, не може доћи лично. Рођаке такођер не може послати, пошто би свакако настојали, да његову намјеру осујете. С тога се обраћа овим путем на јавног биљежника, да би посредовао у овој ствари. Нека на његово имање подигне 250.000 К зајма и нека га даде његовој кћери Зденки Скала, која за све зна, те ће га информирати још поближе.

Неколико дана иза тога, заиста се појавила дотична Зденка Скала. Јавни биљежник се увјерио из разговора, да је дјевојка заиста о свему информирана, дакле да је то заиста споменути кћи Јановскијева. Он одмах предузе кораке, да подигне зајам. Све се водило врло дискретно, да не би рођаци Јановскијеви за то сазнали. Међутим се поузданик банке упутио до посједника, да га лично унута ради тога зајма. Јановски је управо онај дан трпио силне боли — па је на све што је повјереник питао — рекао да! Сам на име није знао о чему се ради, али је хтио, да се посјетника ријеша.

Међутим је требао само још од пореског одјељења један докуменат, ну овај се могао издати само уз власторучни потпис Јановскија. Ну пореском одјељењу није ствар била сасвим проста, те се обрастише на самог посједника. Сада је откривена цијела превара. Тобожња Зденка Скала била је споменути Хелена Саји. Она је признала да је хтјела стећи велики новац. Свој је план замислила под утиском читања криминалних романа. За тим је студирала разне правне књиге, да стекне податке за своју намјеру која би јој била успјешна, да је није порески од- јељак осујетио!

Брига

— Керман Судерман —

Била једном једна мајка, којој је Бог покљонио сина, али је она била тако сиромашна и само хрва, да није имала никога, ко би јој дјетету био крштени кум. И она је уздисала и молала: — Гдје ли ћу наћи куму?

Али једнога дана у вече дође јој у кућу једна жева, обучева сва у сиво одијело, а на глави пмађаше сиви рубан. Она рече: — Ја ћу бити твој сину кум, и стараћу се, да од њега поставе ваљан чојек, који ћеће дозволити, да од глади умреш. Али ми мораш покљонити његову душу!

Мајка задрхта и рече: — Ко си ти?

— Ја сам Брига, — одговори сива жена.

Мајка је плакала, али пошто је толико морала плакати, даде жеви душу свога сива и ова га држаше на врату.

И сив растијаше, а морао је тешке послове обављати, да би кору круха заслужио. Али како није имао душе, није имао ни радости, па ни младости и често би погледао мајку своју очима пуних пребаливања, као да би хтио питати:

— Мајко, гдје остаде моја душа?

На то се мајка растузи и оде тражити за не- га једну душу.

Она запита звијезде на небу: — Хоћете ли ми покљонити једну душу? — али оне одговорише:

— За то је он сунше пштак.

Онда запита цвијеће на ливади, а оно рече:

— За то је сунше ружан.

Онда запита птице по дрвећу, а оне рекоше:

— За то је он сунше невесело.

Онда запита неково дрвеће, а оно одговори: —

За то је сунше понизан.

Запта мудре змије, а оне рекоше: — За то је сунше глуп.

На то пође плачући својим путем. Али у шуми је сусретне млада, лијепа царева кћи, коју окру- жаваху многи дворани.

Она видје мајку како плоче, сабе са свога коња и поведе је собом у двор, који бијаше од сува злата и драгог камена сазидан.

Ту је поче цештивати: — Речи ми, зашто пла- чеш? — И мајка се вјаша царевој кћери, како сиву своју није могао прибавити ни душе, ни радости, ни младости.

На то јој одговори царева кћи: — Ја не могу гледати да ко плаче! Знаш ли шта? ја ћу му покљонити своју душу.

Мајка надије пред њом на кољена и љубаше јој руке.

— Али — рече царева кћи — ја те ћећу дружитије учинити, већ ме он мора испросити за жењу. — На то оде мајка с њом сину свој, али брига му већ бијаше омотана око главе свој сиво вео, да је одмах ослијепио и није могао видјети цареву кћер.

Мајка ју је заклињала: — Драга Бриго, осло- боди ми га.

А Брига би се снјенила и сваки ко би је ви- дпо пасијаву, морајаше плакати, она рече: — Он се сам мора ослободити.

— Али како ће он то учинити? — запита мајка.

— Он ми мора жртвовати све што му је год мило и драго, — рече Брига. То забеле мајку јабо, те леже и умрје. А царева кћи чека још и давае на свога просјона.

Несреће у свијету

Побуна подофицира. Подофицири 3. пјешадиског пука у Валенцији, у Шпа- нији, побунили су се и ускратили послу- шност свом пуковнику. Ухапшено је 20 бунтовника, који ће одговарати ратном суду. Службени орган изјављује, да се не ради о политици, него о дисципли- нарној ствари.

Буна у казниони. У казниони у Бу- курешту побунили су се осуђеници, те су убили два стражара. Војска је пуцала те убила двадесет бунтовника а многе ранела.

Експлозија. У атинском свеучилиш- ном кабинету настала је вагра. Кабинет је пропао у пламену. За вријеме гашења погинула су два ватрогасца а један је рањен.

Олуја у Америци. У Фолкестонеу у Сјеверној Америци бјеснила је олуја 36 сати. Вјетар је отргнуо кровове с мно- гих кућа. Погинуло је много црнаца и осам бијелаца, који су становали у ку- ћама близу мора. Однијели су их мор- ски валови.

Колера у Италији. По службеној ста- тистици констатирана је досад колера у 800 општина у Италији. Многе су од тих општина врло сиромашне, те су упућене на потпору владе, која пак није у стању, да их све брзо снабдије сани- тарним материјалом. Народ напада осо- бље Црвеног Крста и болничаре, па их мора штитити војска.

Биљежник

— Енглеско-турски преговори ради баг- дадске жељезнице остали су без резултата.

— Из Берлина јављају, да ће њемачки престононашљедник још у току ове го- дине врагити посјету турском престоно- нашљеднику.

— Када је затворен ових дана њемач- ки клуб у Москви, Нијемци су дигли сил- ну грају, а сада је утврђено да је поли- ција то учинила због хазаданрне игре у клубу, који је био постао формална кон- карница.

— Француски нови дредног „Лион“ највећи је ратни брод на свијету, јер има око 27.000 тона депласмана, дуг је 660, а дубок 28 стопа, те има осам ве- ликих топова.

— Пароброд „Streve“ одлетио је у за- ливу Стенени у Њемачкој у ваздух уш- љед експозије ратног котла. Убијени су капетан, машинист и пет морнара, а два су морнара тешко рањена.

— Једном руском авиатичару успјело је конструирати крилатицу, која се може држати у зраку а да се не миче. Руско војно министарство понудило је том ави- атичару 17.000 рубаља за споменути аероплан.

— У Чангшу-у, у Манџурији, појавила се нова епидемичка болест, чији су сим- проми главобоља, јак прољев и губитак дара говора. Кинески и јапански љекари не знају да поставе дијагнозу овој новој епидемији. Један руски љекар вели, да је то индокардитис и колитис.

— У Италији ће се увести, да официри не носе сабље у времену кад нијесу на служби.

На „Цетињски Вјес- ник“ најбоље се претпла- тити код поште.

Нашем никад незаборављеном

† БУРУ

даваћемо у понеђељник, 29. овог мјесеца, у 9 сати прије подне, у Влашкој цркви четрдесето дневни помен, о чему овим извјештавамо наше сроднике, кумове и познанике.

Доњи Крај, 23. августа 1911. год.

Ожалошћени:

отац **Саво Г. Иванишевић**,

с фамилијом.

Р. 43, Број 19. 1—1

НА ЗНАЊЕ
школским одборима и управама осн. школа
У КЊИЖАРИ
Мартиновића и Иванишевића
НА ЦЕТИЊУ

Могу се уз најповољније услове добити:
1) сви уџбеници (државног и страних издања) прејоручени и одобрени од Кр. Министарства Просвјете за основе школе;
2) све књиге за бјачке и народне књижнице;
3) сва учила за основне школе (мане, глобуси, рачунаљке, геометр. тијела и др.)
4) све школске и канцеларијске потребе. Свој каталог и др. обавјештења на захтјев бесплатно шаље.

Н. Б. Нетачни су дакле, сви они огласи појединих књижара о њиховом искључивом праву набавке и продаје извесних уџбеника, јер то право припада свима књижарима подједнако (акт Мин. Просвјете од 13. августа о. г., број 2655).
Р. 109, број 18, 14

НАЈВЕЋА ТВОРИЦА И ТРГОВИНА СРП. ПРАВ. ЦРКВ. УТВАРИ
НИКОЛЕ ИВКОВИЋА У НОВОМ САДУ у својој кући, дунавска улица бр. 10

Позната је да нема конкуренције, у јефтним ценама, а још мање усавр- шено доброј изради црквених утвари, а све ово још надмашује моје огромно

ВЕЛИКО СТОВАРИШТЕ

Одежда, литија, неба, барјака, кр- стова кандила, полијелеја (ћока), пла- штаница, кивота, свећњака, путира, пјетохљебница и икона у свима могу- ћим врстама за цркве, домове и т. д., све што у ову струку спада. Иконостасе израђујем тачно по плану на потпуно задовољство мојих цеољених муштерица. У влановима имам велики избор. Свештеничке хаљине израђујем сасвим тачно и добро, то јамчи моја дугогодиш- ња пракса. Шешира, камилавки и по- дасева имам увек највећи избор.

НАРУЏБИНЕ ВРШИМ ТАЧНО И ОДМАХ

Адреса за писма и наруџбе:
Nikola Ivkovič, Ujvidék (Novi Sad) Угарска

